

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Recreatiegebied Het Stadsbroek te Assen

26 november 2002

1292-39

ISBN 90-421-1072-4
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doelen.....	3
3.3 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN.....	5
4.1 Realisatie en gebruik.....	5
4.2 Voorgenomen activiteiten.....	5
4.3 Alternatievenontwikkeling.....	5
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	7
4.5 Nulalternatief.....	7
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	7
5.1 Referentie: bestaande toestand inclusief autonome ontwikkeling ...	7
5.2 Beschrijving van milieugevolgen.....	8
5.2.1 Algemeen.....	8
5.2.2 Bezoekers.....	8
5.2.3 Verkeer en vervoer.....	8
5.2.4 Geluid.....	9
5.2.5 Veiligheid.....	9
5.2.6 Bodem en water.....	9
5.2.7 Levende natuur.....	9
5.2.8 Landschap, cultuurhistorie, archeologie.....	10
5.2.9 Grondstoffen, energie.....	10
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	11
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	11
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	11
9. VORM EN PRESENTATIE.....	12
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	12

1. INLEIDING

De gemeenteraad van Assen heeft het initiatief genomen de recreatie-, sport- en uitgaansvoorzieningen in het gebied Stadsbroek uit te breiden. Voor het project geldt de wettelijke verplichting om te beoordelen of er vanwege bijzondere omstandigheden milieueffectrapportage (m.e.r.) moet worden doorlopen. De gemeenteraad heeft geoordeeld dat een procedure voor m.e.r. zal worden doorlopen voor het nieuwe bestemmingsplan.

Bij brief van 24 september 2002 heeft het college van Burgemeester en Wethouders van Assen de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in De Koerier van 25 september 2002².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De startnotitie is bondig over het voornemen en heeft een sterk procedureel karakter, als gevolg van de grote aandacht voor de juridische voorgeschiedenis.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Een deel van het gebied heeft een natuurbestemming. Dit stelt randvoorwaarden voor de overige functies in Stadsbroek. Er liggen kansen om de potenties in het plangebied te benutten. Dit geldt met name voor de Stadsbroekloop en het gebied aan weerszijden van de ontsluitingsweg op de Europaweg-zuid.

- Het externe veiligheidsbeleid blijkt sterk bepalend te zijn voor de verdere ontwikkeling van de ijsbaan (wel/geen overkapping) en haar omgeving. De Commissie adviseert twee sets van alternatieven te ontwikkelen, namelijk alternatieven met en alternatieven zonder ijsbaan. Ontwikkel per set van alternatieven een meest milieuvriendelijk alternatief.
- Neem als uitgangspunt voor de alternatievenontwikkeling om zo min mogelijk te verstoren in de opbouw van de bodem, de geomorfologie, de waterhuishouding, de natuur en de landschapsopbouw, waaronder de bomen en laanstructuren. Dit, tezamen met gepaste zonering en parkeerbeleid, kan bijdragen aan de ecologische ontwikkeling van de Stadsbroekloop en haar directe omgeving.
- Presenteer per alternatief een zo nauwkeurig mogelijke indicatie van de toekomstige aantallen bezoekers en bezoekpieken. Presenteer de verkeersprognoses die hieruit voortvloeien. Beschrijf de voorzieningen die getroffen worden voor bereikbaarheid en parkeren en de effecten die daarmee gepaard gaan.
- De geluidseffecten die optreden bij evenementen dienen in kaart te worden gebracht, met name ook in combinatie met andere geluidsbronnen.
- Het MER dient een zelfstandig leesbare en complete samenvatting te bevatten.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

In een probleemstelling moet worden beschreven voor welke (bestaande en/of toekomstige) knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden.

In de startnotitie staat een aantal voorzieningen vermeld die ontwikkeld zouden kunnen worden op het terrein. Het MER moet inzicht geven in de behoefte aan verschillende typen voorzieningen. Dit zijn respectievelijk de hotelaccommodatie, de expositiehal, de tennis- en evenementenhal, de servicebioscopen, een sporthal of indoor atletiekbaan en (overkapping van) de ijsbaan. Hieruit moet ook blijken welk verzorgingsgebied samenhangt met de recreatie-

en sportvoorzieningen, met andere woorden uit welk gebied deze voorzieningen publiek zullen aantrekken. Hanteer hiervoor de meest actuele gegevens en uitgangspunten⁵. Een nieuw Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP) is in ontwikkeling. Betrek dit zo mogelijk in het MER.

Geef de status aan van de Toekomstvisie Binnensportaccommodaties Assen (januari 2002) en welke consequenties deze visie heeft voor de probleemstelling en voor het voornemen.

Het zuidelijke deel van Stadsbroek vormt een schakel in de ecologische structuur in en nabij Assen. Geef aan welke tekortkomingen er bestaan voor het ecologische functioneren van deze structuur.

Betrek in het MER andere relevante ontwikkelingen die van invloed zijn op de probleemstelling.

3.2 Doelen

Uit de startnotitie blijkt dat er op voorhand twee opties bestaan bij de verdere ontwikkeling van het gebied Stadsbroek. Dit levert sets van alternatieven op met een ijsbaan en sets van alternatieven zonder de ijsbaan⁶. Geef in het MER aan of de doelen van beide sets van alternatieven van elkaar verschillen en op welke aspecten dat betrekking heeft.

Het zuidelijke deel van het plangebied en de Stadsbroekloop vervullen een functie binnen een grotere ecologische structuur. Nabij het plangebied ligt bovendien het Asserbos, dat een belangrijke recreatieve en natuurfunctie vervult in de stad. Dit zijn redenen om natuurdoelen te formuleren in het MER. Geef aan welke natuurontwikkeling en landschapsbeheer nagestreefd worden in en nabij Stadsbroek. Ga in op de vereiste inrichtings- en beheersvoorwaarden voor de verwezenlijking van die natuurdoelen.

3.3 Besluitvorming

Vigerend beleid

Geef aan wat de consequenties zijn van Rijks-, provinciaal en gemeentelijk planologisch beleid op de voorgenomen activiteiten⁷. Beschrijf welke maatregelen voor de afweging van alternatieven (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het natuur- en/of milieubeleid worden ontleend. Met name moet inzicht gegeven worden in het externe veiligheidsbeleid, vanwege de koelinstallatie van de ijsbaan die gebruik maakt van ammoniak⁸.

⁵ In de startnotitie wordt verwezen naar toeristisch beleid uit 1987. De gegevens waarop dit beleid gebaseerd is zijn dus nog ouder. De Ontwikkelingsvisie Het Stadsbroek dateert van 1994. Door economische en maatschappelijke ontwikkelingen is inmiddels het vrijetijdsgedrag (aard van de activiteiten, tijdbesteding en uitgavenpatroon) sterk gewijzigd.

⁶ Zie ook paragraaf 4.3 van dit advies.

⁷ In de startnotitie staat hiertoe een aanzet. Met name is van belang om aan te geven welke grenzen er gelden in aantallen bezoekers, vormen van recreatie, gebruikstijden e.d.

⁸ Zie ook paragraaf 4.3 van dit advies.

Vermeld in het gebied voorkomende soorten die beschermd worden op grond van de Flora- en Faunawet. Beoordeel of de activiteit zal leiden tot in de Flora- en Faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Geef dan in het MER aan op welke gronden de initiatiefnemers menen om voor een ontheffing in aanmerking te komen.

Bij activiteiten die belangrijke gevolgen kunnen hebben op de waterhuishouding (bijvoorbeeld voor waterberging, overstromingsrisico, wateroverlast, waterkwaliteit, watervoorziening en verdroging) dient een Watertoets te worden uitgevoerd. Dat houdt onder andere in dat de waterbeheerder intensief bij de planvoorbereiding wordt betrokken. De Watertoets biedt de mogelijkheid om systeemgericht naar een gebied te kijken. In het kader van de Watertoets dient te zijner tijd bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf te worden gevoegd. Bespreek in het MER de informatie die de waterbeheerder over de randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteiten heeft verschaft.

Te nemen besluit

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor vaststelling van een nieuw bestemmingsplan door de gemeenteraad. Geef aan volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken⁹.

Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

⁹ De procedure is in de startnotitie (blz. 4) niet juist weergegeven. Het eerste concept MER, het concept MER en het ontwerp MER zijn geen formele stappen in de m.e.r. procedure. Daarvoor is dus geen inspraak en advisering vereist. Dit is wél het geval voor de startnotitie en voor het MER.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Realisatie en gebruik

De Commissie adviseert om aandacht te besteden aan activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase. Denk aan het bouwrijp maken (bijvoorbeeld kappen, ophogen, ontgraven, bronneren) en de aanleg van verkeersvoorzieningen. Anderzijds dient het MER in te gaan op het gebruik en het beheer van de voorzieningen. Besteed vooral aandacht aan piekgebruik tijdens evenementen en de openingstijden.

4.2 Voorgenomen activiteiten

De voorgenomen activiteiten staan als opties globaal beschreven in de startnotitie. Dit biedt nog ruimte voor alternatievenontwikkeling, met medeneming van natuur- en milieuaspecten.

De voorgenomen activiteiten en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Maak onderscheid in de deelactiviteiten op het terrein. Denk aan verkeersvoorzieningen, natuurontwikkeling, nieuwe gebouwen en eventuele aanpassingen aan de ijsbaan.

Geef bij elk alternatief aan welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

4.3 Alternatievenontwikkeling

Ammoniak wordt als koelmiddel toegepast bij de ijsbaan. Voor koel- en vriesinstallaties met ammoniak kunnen risicocontouren gelden. Deze contouren hebben aanzienlijke invloed op de eventuele bouwplannen, en dus op de alternatievenontwikkeling. De contouren wijzigen afhankelijk van de hoeveelheid koelvloeistof die wordt gebruikt, de aard van de vloeistof (ammoniak, HCFC's, combinatie ammoniak-koolzuurgas) en de locatie van de koelinstallatie¹⁰. De startnotitie vermeldt kort de mogelijkheid van ammoniakreductie.

¹⁰ Zie de toelichting bij het Ontwerp-besluit vaststelling milieukwaliteitseisen voor externe veiligheid van inrichtingen, Staatscourant 22 februari 2002, nr 38.

Het MER moet duidelijk maken wat de problematiek van de externe veiligheid rond de ijsbaan betekent. Geef ook aan welke technische maatregelen getroffen kunnen worden en of dit redelijkerwijs te verwachten is, en wat de invloed hiervan is op de alternatievenontwikkeling.

Vooralsnog gaat de Commissie ervan uit dat twee opties aan de basis staan van de alternatievenontwikkeling, namelijk de optie waarbij de ijsbaan blijft bestaan en de optie waarbij de ijsbaan wordt gesloten. Dit laatste biedt, naast het hotel, mogelijkheden voor overkapping en andere functies. Uit de startnotitie blijkt dat de eigenaar van het recreatiecomplex in dat geval tevens afziet van de bouw van twee hallen. De twee opties leiden tot twee sets van alternatieven. Per set van alternatieven dienen een voorkeursalternatief, eventuele andere alternatieven en een meest milieuvriendelijk alternatief ontwikkeld te worden¹¹.

In de Toekomstvisie Binnensportaccommodaties Assen (2002) staat een sporthal aangegeven in Stadsbroek, na 2005. In de startnotitie zijn verschillende maatvoeringen van deze sporthal gegeven¹². De startnotitie stelt tevens dat slechts van de meest vergaande voorziening de milieueffecten in beeld worden gebracht, te weten de indooratletiekhal. De Commissie adviseert echter alle maatvoeringen te betrekken bij de alternatievenontwikkeling en de milieueffecten ervan te beschrijven.

De Commissie adviseert tevens de volgende aspecten te betrekken bij de alternatievenontwikkeling:

- het natuurgebied in de zuidelijke zone van Stadsbroek. Een systeembeschrijving van bodem en hydrologie met aandacht voor grondwaterstand, wijziging in stromingspatroon en grondwaterkwaliteit kunnen ingrediënten opleveren voor de planvorming;
- de Stadsbroekloop en de relatie met het Anreepdiep. In de planvorming zou een natuurlijker beekstelsel (ligging, diepte, taluds, oevers) kunnen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld ter hoogte van de huidige ijsbaan;
- de landschappelijke en cultuurhistorische structuren in het gebied, alsmede archeologische trefkansen. In het plangebied komen bijvoorbeeld (waardevolle) bomen en laanstructuren voor, die wellicht zijn in te passen in ontwerpen. Een archeologisch vooronderzoek kan gegevens opleveren over het bodemarchief die kunnen worden betrokken bij de inrichting van het gebied¹³;
- de mogelijkheid tot geleiding in het plangebied, met name vanuit verkeers-oogpunt en rekening houdend met de cumulatie van effecten en geluidsgevoelige bestemmingen¹⁴. Het gebied heeft nu twee ontsluitingen. De zuidelijke ontsluiting loopt door natuurlijk terrein. Geef nut en noodzaak aan van een ontsluiting op de Europaweg-zuid. Afwaardering van deze weg tot nooduitgang vergroot de mogelijkheden van natuurontwikkeling in deze zone¹⁵. Beschouw in het MER preventieve en mitigerende maatregelen voor geluid, zoals indelingsvarianten, passieve voorzieningen en logistieke varianten.

¹¹ Zie paragraaf 3.2.

¹² Een sporthal van 28x24 meter, een sporthal van 44x22 meter en een indooratletiekhal van 30x80 meter. Zie startnotitie, blz. 24-25.

¹³ Zie ook inspraakreactie 3 (bijlage 4).

¹⁴ Zie ook inspraakreactie 4 (bijlage 4).

¹⁵ Indien afwaardering niet mogelijk is, dan is mitigatie in de vorm van faunapassages te overwegen.

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Formuleer per set van alternatieven een meest milieuvriendelijk alternatief (mma). Neem verbeteringen op in het mma voor die aspecten waarvoor speelruimte bestaat en de milieugevolgen het negatiefst zijn¹⁶.

4.5 Nulalternatief

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteiten worden uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Referentie: bestaande toestand inclusief autonome ontwikkeling

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan¹⁷. De autonome ontwikkeling is: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat (de) voorgenomen activiteit(en) of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. De bestaande toestand, inclusief de autonome ontwikkeling, dient als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Presenteer in het MER een goede kaartondergrond met topografische gegevens van de bestaande situatie. In het MER moet duidelijk worden tot hoever de invloed kan reiken van (nieuwe) activiteiten in Stadsbroek: het studiegebied. Geef het studiegebied aan op kaart¹⁸. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Geef ook de ge-

¹⁶ Zie ook paragraaf 4.3 van dit advies, dat aanknopingspunten biedt voor de ontwikkeling van mma's.

¹⁷ Onderdelen van het plan die reeds zijn gerealiseerd met een artikel 19-procedure op grond van de Wet ruimtelijke ordening behoren tot de referentiesituatie.

¹⁸ Het kaartje op blz. 8 van de startnotitie geeft niet aan op welke gronden de minimumomvang voor het studiegebied is gekozen.

voelige gebieden en objecten op kaart aan. Denk met name aan geluidsgevoelige bestemmingen en de westelijke zone van het Asserbos.

5.2 Beschrijving van milieugevolgen

5.2.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de aard, omvang en reikwijdte en de cumulatie van effecten¹⁹;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld²⁰;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn. Neem basisgegevens op in bijlagen of verwijs naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan effecten die per alternatief verschillen of die de gestelde normen (bijna) overschrijden;
- beschrijf de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase.

5.2.2 Bezoekers

Presenteer per alternatief en per functie een zo nauwkeurig mogelijke indicatie voor de toekomstige aantallen bezoekers²¹. Beschrijf de uitgangspunten die aan die prognoses ten grondslag liggen. Geef voor de huidige en mogelijk toekomstige situaties aan welke bezoekpieken er optreden (bijvoorbeeld tijdens evenementen). Beschrijf het toekomstige verzorgingsgebied voor de verschillende functies door aan te geven waar bezoekers vandaan zullen komen. Maak duidelijk hoe dit doorwerkt in de verkeersprognoses²².

5.2.3 Verkeer en vervoer

Beschrijf de bereikbaarheid van het plangebied voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de frequentie van het openbaar vervoer en de verkeersveiligheid. Geef aan met welke vervoerwijze de bezoekers naar het plangebied komen en wat dat betekent voor de toename van het autoverkeer op de ontsluitingswegen om en in het gebied²³. De Commissie verwacht dat de verkeerssituatie een zeer belangrijke rol zal spelen in de verdere planvorming. Derhalve raadt zij aan om verkeersprognoses te maken.

¹⁹ Denk aan het TT-circuit, het verkeerspark, de snelweg A28, schietbaan Witten e.d. Zie ook inspraakreactie 4 (bijlage 4). Cumulatie van effecten was overigens één van de redenen om de m.e.r. procedure te doorlopen (zie samenvatting startnotitie, blz. 2).

²⁰ Dit speelt vooral bij schattingen van bezoekersaantallen. Zie verder paragraaf 5.2.2 van dit advies.

²¹ De Commissie acht de in de startnotitie verwachte bezettingsgraad van het hotel overigens hoog. Er wordt uitgegaan van een bezetting van twee personen per kamer. Dit lijkt ingegeven door de juridische situatie die is ontstaan door de vernietiging van het bestemmingsplan Stadsbroek door de Raad van State. In praktijk moet waarschijnlijk rekening worden gehouden met een kamerbezetting van 65-75% op jaarbasis en een gemiddelde persoonsbezetting per kamer van 1,25 tot maximaal 1,5.

²² Zie paragraaf 5.2.3 van dit advies.

²³ Denk ook aan fricties die kunnen optreden tussen bestemmingsverkeer en doorgaand verkeer, en tussen gemotoriseerd verkeer en fietsers en voetgangers.

Beschrijf aantal, situering en bereikbaarheid van de parkeerplaatsen en fietstallingen. Welke parkeerproblemen en parkeerhinder kunnen optreden (normale situaties en bij verkeerspieken) en welke oplossingen (parkeren op andere locaties, uitbreiding) worden daarvoor geboden? Wat betekent dat voor het ruimtebeslag? Geef inzicht in de mogelijkheden voor vervoersmanagement voor de verschillende doelgroepen en welke ambitie daarbij wordt nagestreefd.

5.2.4 Geluid

De grootste geluidsoverlast is te verwachten bij evenementen²⁴. In het MER moeten het equivalente geluidsniveau (L_{Aeq}) en de piekniveaus in de dag-, avond- en nachtperiode ter hoogte van geluidgevoelige bestemmingen worden aangegeven die optreden bij evenementen. Wanneer de toename van het verkeer in de maatgevende periode meer is dan 20% van de normale verkeersbelasting, dan zal het aspect geluid diepgaander moeten worden uitgewerkt. Daarbij moeten de deelbijdragen van de geluidsbronnen ook worden gespecificeerd. Bij meerdere beïnvloede geluidsgevoelige bestemmingen kan het zinvol zijn om tevens op kaart de geluidscontouren weer te geven in stappen van 5 dB(A), bijvoorbeeld 40, 45, 50, 55 en 60 dB(A). Op deze manier kan inzicht worden gegeven in het aantal gehinderden per alternatief op basis van het aantal woningen binnen deze schillen.

5.2.5 Veiligheid

Provinciaal wordt een risicoinventarisatie uitgevoerd, waarbij ook de ijsbaan is betrokken. Presenteer de veiligheidscontouren die gelden voor de ammoniakinstallatie (en na eventuele technische aanpassingen van het koelsysteem) van de ijsbaan.

Beschrijf de sociale veiligheid en geef aan of hierop effecten te verwachten zijn en welke dat zijn.

5.2.6 Bodem en water

Beschrijf de opbouw van de bodem, de geomorfologie, de waterhuishouding en de natuur, zodat een systeemanalyse ontstaat. Beschrijf op basis hiervan natuurlijke ontwikkelingspotenties, alsmede de belemmeringen voor de ontwikkeling van andere functies.

Beschrijf de effecten op de geohydrologische gesteldheid en het lokale (grond)watersysteem²⁵ en op aardkundig en hydrologisch waardevolle patronen.

5.2.7 Levende natuur

Beschrijf het voorkomen en de verspreiding van actuele en potentieel waardevolle biotopen en levensgemeenschappen en hun relevante milieuomstandigheden (op kaart). Breng het voorkomen en de verspreiding in kaart

²⁴ Met name verkeer vóór en na evenementen.

²⁵ Grondwaterstromen, stromingspatronen (kwel en infiltratie), niveaus, stromingshoeveelheden en de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

van karakteristieke soorten of soortgroepen (kenmerkende bossoorten, maar ook beekdalsoorten).

Beschrijf de effecten door biotoopvernietiging, versnippering²⁶, geluid, licht, verkeer, betreding, zwerfvuil, eutrofiëring en verdroging. Geef effecten aan op relaties tussen leefgebieden en op migratieroutes voor de fauna en eventuele barrières die daarin optreden.

5.2.8 Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Beschrijf en illustreer met foto's en kaarten de belangrijkste visueel-ruimtelijke kenmerken van het landschap. Denk aan beeldbepalende en ruimtelijk structurerende elementen, bijvoorbeeld beelddragende en zichtlijnen. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn grote solitaire bomen, laanstructuren, open ruimten en bosranden. Geef daarbij de relatie aan met geomorfologische en cultuurhistorische waarden die een weerslag zijn van de ontstaansgeschiedenis (waaronder de occupatie) van het studiegebied.

Geef informatie over de maatvoering van de gebouwen (met name de hoogte) en laat zien welke effecten dit heeft op de belevingswaarden van het gebied.

Geef aan welke veranderingen optreden in de visueel-ruimtelijke, geomorfologische en cultuurhistorische kenmerken en waarden als gevolg van de inrichting van het plangebied met de beoogde nieuwe voorzieningen.

5.2.9 Grondstoffen, energie

Geef de effecten weer van grondstoffen- en energiegebruik. Beschrijf de mogelijkheden voor integraal grondstoffen- en energiebeleid op het terrein. Besteed met name aandacht aan de mogelijkheden van duurzame bouw, restwarmtebenutting en gemeenschappelijk afvalmanagement.

²⁶ De ontsluiting loopt door het natuurgebied en er wordt nog een parkeerplaats geprojecteerd in het begrensde natuurgebied. Te verwachten is dat de versnippering van en de druk op de resterende natuurlijke relicten toeneemt.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effect-rapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeenteraad van Assen moet bij het besluit voor een nieuw bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Daarin moeten de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten worden vergeleken. Zo nodig kunnen dan aanvullende mitigerende maatregelen worden getroffen. Het verdient aanbeveling

dat de gemeenteraad in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- visualisaties op te nemen van de activiteiten.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.